

Sikadysenteria

Aiheuttaja:

- Bakteeri *Brachyspira* (ent. *Serpulina*, ent. *Treponema*) *hyodysenteriae*
- Tunnetaan useita eri serotyyppejä
- Samassa *Brachyspira*-suvussa myös muita, mahdollisesti ripulia aiheuttavia lajeja kuten *B. pilosicoli* ja *B. intermedia*

Esiintyvyys:

- Tautia esiintyy yleisesti sikatalousmaissa kaikkialla maailmassa
- Tauti voi aiheuttaa sian lisäksi oireita marsuilla, hiirillä ja untuvikoilla
- Taudin kantajina voivat toimia em. lisäksi koirat, linnut, karpäset tai rotat

Leviäminen:

- Tauti tarttuu eläimeen bakteeria sisältävän ulosteen välityksellä
- Eläin voi toimia taudin kantajana ilman oireita tai sairastumisen jälkeen vähintään 70 vrk
- Tauti voi levitä ihmisen mukana likaisissa saappaissa tai työvälineissä tai likaisten kuljetusautojen mukana
- Tartunta voi levitä 90%:iin vieroitetuista porsaista ja kuolleisuus voi nousta 30%
- Bakteeri säilyy hyvin liotelannassa; sen on todettu säilyvän 60 vrk 5°C:ssa ja 7 vrk 25°C:ssa
- Maaperässä bakteerin on todettu säilyvän 18 vrk 4°C:ssa
- Säilyy pH-alueella 4-10

Itämisaika:

- Voi vaihdella, mutta tavallisesti 10-14 vrk

Aiheuttaa:

- Ripulin tavallisesti 15-70 kg:n painoisilla sioilla, mutta muunkin ikäiset eläimet voivat sairastua. Riskiryhmässä ovat myös ulkona pidetyt emakot
- Kroonisessa muodossa tauti voi olla oireeton

Oireet:

- Tauti alkaa usein keltaisella – harmaalla löysällä ulosteella, joka myöhemmin muuttuu limaiseksi. Ripuliulosteessa on myös usein mukana verta.
- Ripuliin voi liittyä kuumeilua (40-40,5°C) ja mahakipuja (eläin seisoo selkä köyryssä ja potkii mahaansa)
- Taudin edetessä eläin kuivuu, ja se voi kuolla nestehukkaan
- Kroonisessa muodossa eläin laihtuu
- Pikkuporsaille tauti aiheuttaa limaisen ripulin, johon ei yleensä liity verisyyttä
- Rääpäleporsaiden määrä kasvaa

Hoito:

- Sairastuneet eläimet hoidetaan antibiootein (suositus tiamuliini, vaihtoehtoisesti tylosiini tai linkomysiini herkkyyismäärityksen perusteella)
- Taudin saneeraus

Diagnoosi:

- Tyypillinen taudinkuva varmistetaan näytteenotolla
- Viljely: topsitikuilla erityiselatusainekuljetusputkiin – eläinlääkäri ottaa joko elävistä eläimistä tai raadonavauksessa
- PCR: topsitikku-, tossunäyte tai pieni määrä ulostetta

Taloudellinen merkitys:

- Tappioita syntyy kuolleisuudesta, kasvun hidastumisesta, rehun käyttökyvyn heikkenemisestä ja lääkityksistä

Ehkäisy:

- Ostoeläimille karanteeni
- Tautisulku sikalaan, ettei taudinaiheuttaja kulje sikalan sisälle saappaissa
- Vierailijoille sikalan omat suojarusteet
- Lastaustila lähteville eläimille
- Jyrsijöiden torjunta, koska ne voivat levittää tautia
- Kertatäyttöisyys osastoissa
- Lietekanavien ylitäyttymisen estäminen ja säännöllinen tyhjentäminen erien välillä

Vastustus:

- Elinkeino vastustaa tautia ja se on mukana yhtenä tautina teurastamoiden ryhmävakuutuksissa
- Mikäli tilalle tulee dysenteria, tauti saneerataan
- Saneeraukseen kuuluu eläintiheyden vähentäminen, tilalle jäävien eläinten lääkitseminen, puhdistus- ja desinfektioimenpiteet sikalassa ja sikalan ympäristössä, jyrsijöiden hävittäminen sekä lannan käsittely tilakohtaisen saneeraussuunnitelman mukaisesti.